TÜRK-İSLÂM MEDENİYETİ

AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

Yılda iki kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir.

Editör / Editor in Chief
Prof. Dr. Mehmet AYDIN

Editör Yardımcıları / Associates Editor
Doç. Dr. Dicle AYDIN
Yrd. Doç. Dr. Ahmet ARAS

Yıl/Years: 6 Sayı/Number: 12
KONYA - 2011

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KIBRIS İNANÇ COĞRAFYASI*

Ahmet ARAS**

Özet:

Kıbrıs adası tarihte hemen her dönem Akdeniz bölgesinin doğu yakasında Anadolu, Kuzey Afrika, Balkanlar ve Avrupa-Ortadoğu arasında kavşak olma özelliğini koruyan bir öneme sahip olmuştur. Bulunduğu konum itibariyle bazen kurulan devletlerin siyasi varlıklarını sağlayabilmeleri için bir güvenlik noktası, bazen saldırı ve istiladan uzak sığınılan bir huzur ortamı olan Kıbrıs, bu önemi yanında ister istemez hemen her inanca da kucak açmış ve çok kültürlü bir hayatın oluşmasında önemini daha da artırmıştır.

Mısır ve Asurluların İnanç ve kültürleri sonrasında özellikle Babil sürgünü sonrası Yahudilerden bir gurup Adaya yerleşmiştir. Roma hakimiyeti döneminde putperest Roma halkı ve yönetimi karşısında problem oluşturmadan yaşayan Yahudilerin kültürel ve ekonomik yaşantıda önemli katkıları olmuştur. Roma imparatorluğunun Hıristiyanlığı benimsemesi dönemlerinde bazı sıkıntılar yaşanmışsa da miladi 300'lerden itibaren Adada Hıristiyanlık yayılmaya başlamıştır.

Katolik Hıristiyanlığın merkezi Vatikan için Ortadoğu ve hatta Mısıra çıkış yolu Kıbrıs'tan geçmiş, özellikle Haçlı seferlerinde Kıbrıs'ın önemi Hıristiyan dünyası için daha da artmıştır. 12-16 ncı yüzyıllarda Ada; Çukurova ve Doğu Akdenizde olduğu gibi Kıbrıs'ta da Latin kırallıklarının kurulduğu, bölgede Latin hakimiyeti ve Katolik Hıristiyanlığın yerleştiği, birçok Hıristiyan tarikatının geldiği ve misyonerlik faaliyetlerinde merkez olmuştur.

Osmanlılar tarafından fethi sonrası Adada geçmiş inançlar varlıklarını devam ettirmişler, kültürel zenginlik asimile edilmemiştir. İslam kültür ve eserleri yanında geçmiş tüm inançlar ve Hıristiyanlığın adaya yerleşen tüm mezhepler ve tarikatları (Katolik, Rum Ortodoks, Marunî, Kapuçin, Fransisken, Dominiken v.s.) halkıyla, inancıyla, mabediyle yaşamını sürdürmüş, Türk İslam Medeniyeti de Adaya yerleşmiştir.

19 ncu yüzyıl da İngiliz hakimiyetine geçen adaya doğu Avrupa kökenli bir gurup Aşkenaz Yahudileri getirilmiş, 2 nci dünya savaşı esnasında da Ada birçok Yahudinin sığındığı yer olmuştur.

---

* Bu çalışma, Kıbrıs Türk Kültür Derneği tarafından 21-25 Ekim 2010 tarihleri arasında İzmir'de düzenlenen II. Uluslararası Kıbrıs Sempozyumu'nda sunulmuştur.

** Yrd.Doç.Dr. Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Öğretim Üyesi

Günümüzde de Rumlar, Katolikler, Maruniler bazı Hıristiyan tarikatleri, yeni yerleşen Protestan guruplar, Yahudiler ve Müslümanlar Adada yaşamaktadırlar. Huzur ve Barış Adası olmasına katkıda bulunmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Yahudilik, Katolik Hıristiyanlık, Maruniler, Rumlar, Türkler

THE RELIGIOUS GEOGRAPHY OF CYPRUS IN PAST AND THE PRESENT

Abstract:

The Island of Cyprus, almost in every period of history has been a cross-road between Anatolia, North Africa, The Balkans, Europe and The Middle East. Thanks to its geographical position it served sometimes as path security point for the survival of the states and sometimes as a safe heaven; in addition it hosted almost all faiths and contributed to the co-existence of different cultures.

Sent into the exile of Babylon by the Egyptians and Assyrians, some Jewish immigrants settled in the Island. The Jewish population who lived without posing a serious problem to the heathen Roman authority and people. Made considerable contribution to the cultural and economic life on the Island. Though the Christians had experienced difficulties before the Roman adoption of Christianity, this new religion begun to spread on the Island from the fourth century on-wards.

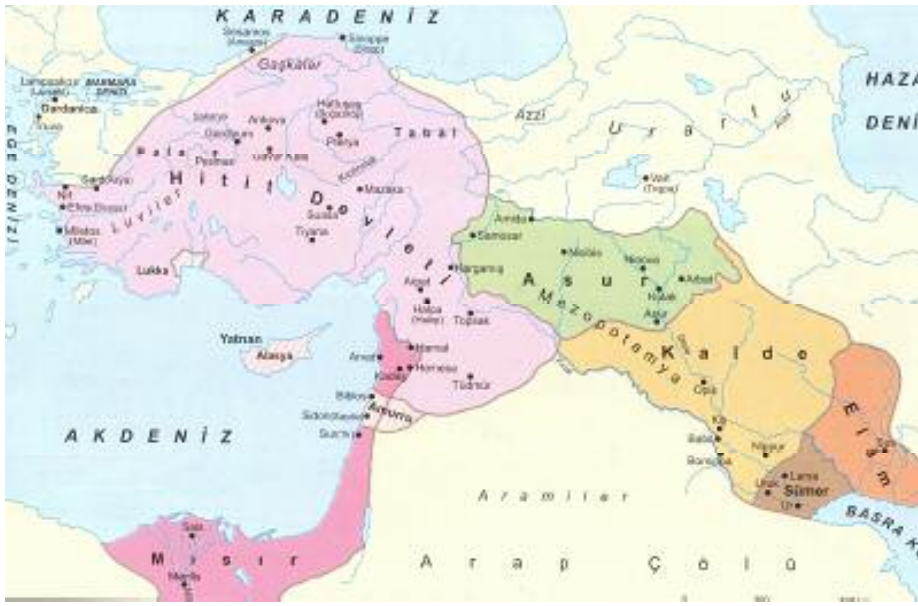
For the Vatican, the center of Catholic Christianity, the route to the Middle East and Egypt passed through Cyprus. During the Crusades, the importance of Cyprus increased for the Christian world. From the twelfth up to sixteenth century became a center were Latin principalities were founded and Catholic Christianity flourished and many Christian's order arose and performed missionary activities.

Even after the Ottoman conquest, the earlier faiths survived on the Island and the non-muslim Islanders were not forced to become Muslim. Next to Islamic Culture and works, all the earlier faiths and all the Christian sects and orders such as Catholic, Greek Orthodox, Maronites, Capuchines, Fransiscans and Dominicans survived with their followers and temples. In the meantime, Turkish Islamic Civilization laid deep roots in the Island, too. A group of Ashkenazi Jews of the Eastern European origin were brought to the Island in the nineteenth century when it passed to the British Control.During the World War II. A huge number of Jewish population took refuge in the Island.

In the present time, the Greeks, the Cathlolics, the Marunites, newly settled Protestant groups, the Jews and the Muslims live on the Island, contributing to its being Island of peace end serenity.

Key words: Cyprus, Judaism, Catholic Christianity, Marunites, Greek Orthodox, Turks

Akdenizin kuzeydoğusunda yer alan Kıbrıs Adası, adını çokça bulunan bakır madeninden (latince Cuprum'dan) almaktadır. [1] Yapılmış olan arkeolojik kazılarda adanın yerleşim dönemi M.ö.5000 lere kadar gitmektedir. Bu dönem ve sonrasına ait ulaşılan bilgilerde Anadolu ve Mezopotamya kültürüne ait izlere rastlanılmaktadır. Bu da Kıbrıs'ın tarih boyunca ve hatta günümüzde doğu ile batı arasında kültür, medeniyet ve inançlarda bir köprü oluşu gerçeğini açıklamaktadır.

M.Ö.II ve I. Binyıllarında Kıbrıs ve Çevresi[2]

Kıbrıs M.ö.18. yüzyılda Hititlerin nüfuzu altına girdi ve bu M.ö. 1450 yılına kadar sürdü. Bu tarihte Mısır hükümdarı III.Tutmosis Suriye'yi fethettikten sonra Doğu Akdeniz hakimiyetini sağlamlaştırmak için Kıbrıs'ı da hakimiyetine almıştır.[3] 450 yıl süren bu dönemde Kıbrıs, Mısırlılar tarafından stratejik bir yer olarak düşünülmüş, kültür ve medeniyetinde bir değişikliğe gidilmemiştir. Ada M.ö. 1000 yıllarında bölgede sömürgeci olarak tanınan Fenikelilerin eline geçmiş zengin madenler özellikle bakır madeni ve ormanlar Fenikelilerce işletilmiş, Fenike şehirleri büyük bir refaha kavuşmuştur.[4]

---

[1] CevatRüştü Gürsoy,'*Kıbrıs*',TDV İslam Ansiklopedisi, Ankara-2002,C.25, s.370;
Halil Fikret Alasya,*Tarihte Kıbrıs*, Kıbrıs Türk Kültür Derneği yayınları, Ankara-1988, s.1

[2] Harita: Saadettin Uçkan,*Tarih Atlası*,Tutku Yayıncılık,Ankara-2008,s.9.

[3] Afet İnan,*Eski Mısır Tarihi ve Medeniyeti*,TTK yayınları,Ankara-1987,s.105.

[4] Arif Müfit Mansel,*Eski Doğu ve Ege Tarihinin Ana Hatları*, İst.Ün.Ed.Fak.yay. İst.-1945,s.158-150.;
Emrullah Güney,*Türkiye'nin Komşuları*,İstanbul-2002,s.17-18.

Fenikeliler Kıbrıs'ın sadece yeraltı zenginlikleri ile ilgilenmemişler, dinlerini ve yaşam tarzlarını da adaya yerleştirmişler ve hem dini hemde siyasi açılardan Asurlular gelinceye kadar adanın yaklaşık 300 yıl süreyle hakimi olmuşlardır.[5]

Kıbrıs'ta Yahudilik:

M.ö. 1000 yıllarında Davut a.s. tarafından Doğu Akdenizde kurulan Davut Kırallığı[6] oğlu Süleyman a.s.'ın vefatı sonrası Kuzeyde İsrail ve Güneyde Yahuda adları ile ikiye bölünmüş ve M.ö.722 yılında günümüz Irak topraklarında güçlenen Asurlular tarafından saldırıya uğramış, kuzey devleti İsrail yıkılmış,[7] Asurluların hakimiyetine geçmiştir. Asurlular bir süre sonra güvenlikleri için Kıbrıs adasına saldırmış ve Fenikelilerin adadaki hakimiyetine de son vermişlerdir.

Asurlular adada fazla kalmamış, Mısır Firavunu II Amasis tarafından M.Ö:525 yılında ada tekrar Mısır hakimiyetine geçmiş, kısa bir sure sonra Asurluları ortadan kaldıran Persliler adaya yerleşmişlerse de Büyük İskender dönemi Adanın siyasi olduğu kadar inanç yönüyle de Balkanlar ve Anadolu kültür ve felsefesinin yerleştiği dönem olmuştur.

Kıbrıs'a Yahudilerin ilk gelişlerinin, M.ö. 700 lü yıllar olduğu tahmin edilmektedir. M.ö 300 lü yıllarda,[8] Yahudiler adanın tamamına yerleşmişlerdir. Bu dönemde yönetim Mısırlı Ptolemylerin idaresinde idi. Yahudiler M.ö 60 lı yıllara kadar adanın hem dini hem de kültürel yaşantısında önemli izler bıraktılar. Mısırda yaşadıkları dönemlerde edindikleri tarımsal faaliyetlerdeki tecrübeleri ile, Davut Kırallığı dönemlerinde sahip oldukları maden işletmeciliği ve sanayi alanlarındaki birikimlerini Kıbrıs'ta yerleşik oldukları dönemlerde kullanmışlar, ada ekonomisine oldukça büyük katkılar sağlamışlardır.

M.s.67 yılında Roma imparatoru Vespasianus, imparatorluk sınırlarını tüm Mezopotamyayı kaplayacak şekilde genişletmişti. Oğlu Titus, Yahuda bölgesinde Yunanlılarla Yahudiler arası çatışmalar ve Yahudilerin başkaldırısı sonrası Kudüs'ü kanlı bir şekilde ele geçirmişti.[9] Yahudilerin yaklaşık 50 yıl sonra

---

[5] H.Fikret Alasya,a.g.e..s.4.

[6] Geoffrey Wigoder,*Dictionnaire Encyclopedique du Judaisme*, 'David',Edition Cerf,Paris-1996,s.267.: Harita: Nicholas de Lange,terc:Sevil Atauz, *Yahudi Dünyası*,İletişim yayınları, İstanbul-1987,s:22.

[7] Yusuf Besalel,*Yahudi Tarihi*,Üniversal Yayıncılık,İstanbul-2000,s.44.

[8] Harita 2,Nicholas de Lange,terc:Sevil Atauz, *Yahudi Dünyası*,s:28.

[9] Oktay Akşit,*Roma İmparatorluk Tarihi*,İ.Ün.Ed.Fak.Yay.İstanbul-1985,s.152.

İmparator Traianus'un doğuda bulunduğu bir sırada Titus dönemi intikamı için organize bir şekilde Cyrene'de (Kirene-Libya) başlayan isyan, Mısır, Kıbrıs ve Mezopotamya'yı içine alarak genişlemişti. Yahudiler yeniden ayaklanmışlar, Kıbrıs'ta yerli halktan büyük bir kesimi tamamen yok etmişlerdi. İmparator Traianus bu isyanı da şiddetli bir şekilde bastırmış, Kıbrıs'ta isyana katılan Yahudiler öldürülmüştür.[10]

M.ö. 100 yılında Yahudilerin yerleşim yerleri[11]

M.s.132 yılında Kudüs mabedinin yerine Jüpiter tapınağının yapılması ve Yahudi çocukların sünnet edilmelerinin yasaklanması, Kudüs bölgesindeki Yahudilerde kızgınlığa sebep olmuş, Bar Kohba önderliğinde başkaldırmışlardır. Roma İmparatoru Hadrianus'un kuvvetleri Yahudileri tekrar mağlup etmiş, Bar Kohba öldürülmüş ve Yahudiler M.s.135 tarihinde mağlup olmuş, binlercesi esir, köle olarak satılmış, Kıbrıs'tan sonra Filistin'den de sürülmüşlerdir.[12]

Kıbrıs'ta bu dönemden sonra zaman zaman ticari amaçlı bulunsalar da yönetimlerin siyasi tutumu, Hıristiyanların Hz. İsa ile ilgili Yahudi düşmanlığını daima canlı tutmaları, onların dışlanma ve öldürülmesine sebep olmuş, adada ciddi bir Yahudi varlığı oluşamamıştır.

[10] Oktay Akşit,a.g.e.s.190
[11] Nicholas de Lange,terc:Sevil Atauz, a.g.e.,s:23.
[12] Mehmet Aydın,'*Bar Kohba*' Ansiklopedik Dinler Sözlüğü,Konya-2005,s.82;Oktay Akşit,a.g.e.s.204.

Hıristiyanlığın Kıbrıs'taki Durumu:

Kudüs'te ortaya çıkan Hıristiyanlık, Roma topraklarında yayılışını Havariler sayesinde gerçekleştirmiştir. Kıbrıs'ın doğu kısmında yer alan Magosa şehri yakınlarında eskiden Salamis şehri kurulmuş olup, Havarilerden Barnabas'ın doğduğu yerdir. Barnabas'ın doğum yeri oluşu yanında Kudüs'e de yakınlığı sebebiyle, oldukça erken bir dönemde, M.s.46 yılında Aziz Pavlos ile Aziz Barnabas Salamis'e gelmiş, özellikle Yahudiler arasında yeni inancı tebliğ etmişlerdir. Ardından Baf şehrinde bulunan Roma Prokonsülü Sergius Pavlos'ile görüşmüşler, ve O'nun hıristiyanlığı Kabul edişi ile Kıbrıs, Hıristiyan bir yönetici ile yönetilen ilk memleket olmuştur.[13]

Aziz Pavlos'un gerçekleştirdiği ilk seyahati Kıbrıs Adasınadır[14]

M.s.135 yılında Yahudilerin Kıbrıs'tan sürülmeleri Hıristiyanlar açısından bir rahatlama dönemini başlatmış ve Adada Hıristiyanlık köklü bir şekilde yayılmıştır. Roma İmparatoru Teodosius'un idari bakımdan imparatorluğu 395 yılında ikiye ayırması ile Kıbrıs, Doğu Roma sınırları içerisinde kalmış, Bizans'ın bir eyaleti olarak varlığını sürdürmüştür.[15] Bu dönemde Hıristiyanlığın yayılışı ile din birliği sağlanmaya çalışılırken dil olarak rumca kabul edilmiş ve Kı-

[13] K.Bihlmeyer-H.Tuchle,çev.:Antun Göral.*I ve IV.Yüzyıllarda Hıristiyanlık*,İstanbul-1972,s.22; Münir Yıldırım,*Yunanistan ve Ortodoks Kilisesi*,Andaç Yay.Ankara-2005,s.24.;H.Fikret Alasya,a.g.e..s.9

[14] Harita:http://bibliquest.org/images/Cartes/Carte-Voyages_de_l-Apotre_Paul-MR.jpg

[15] H.Fikret Alasya,a.g.e.,s.10.

brıs'ın yerli halkı asimile olmuş, helenleştirilmiştir. Bu durumun gerçekleşmesinde Ortodoks Kilisesinin gayreti ön plandadır.

Hıristiyanlık tarihinde ilk dönemlerde geniş alanlara yayılmışlığa parallel, kültürel temellerdeki farklılıklar inancın yorumlanmasında ve yaşanılırlığında farklılıklar ortaya çıkarmış ve inanç meselelerinde aynılık sağlamak, bu sayede dini birliğe paralel siyasi bütünlüğü de gerçekleştirmek için sıksık imani konuların tartışılıp karara bağlandığı konsiller gerçekleştirilmiştir. 431 yılında gerçekleştirilen Efes Konsili III ncü genel konsil olup, burada alınan karar doğrultusunda dört büyük patrikliğin arkasında yer alan Kıbrıs Rum Ortodoks Kilisesi, Başpiskoposlukla idare edilmeye başlanmıştır.[16]

Kıbrıs bu tarihten itibaren Doğu Akdenizin önemli bir noktasında bulunması sebebiyle uzun yıllar Müslümanlarla Hıristiyanlar arası hakimiyeti elde etme çabası gösterilen alan olmuştur. Hz. Osman döneminde Muaviye tarafından fethedilen Kıbrıs'tan büyük ganimetler elde edilmiştir. Müslümanlar 964 yılına kadar Kıbrıs'a 24 sefer yapmışlar,her seferinde yüklü vergiler alınmış, bu tarihte ise Kıbrıs Bizans hakimiyetine girmiştir.

Haçlı Seferleri ve Kıbrıs'ın önemi:

11 nci yüzyılın başında Doğu Akdenizin kuzeyinde Bizans, güneyinde Fatimiler, doğusunda ise Selçuklular bulunuyordu. 1054 yılındaki Hıristiyan dünyasındaki büyük bölünmeyi ve paralelinde Doğudaki Roma merkezi yönetiminin hakimiyetini kaybetmeyi hazmedemeyen Katolik Batı dünyası, Kudüs'ün Müslümanların yönetiminde bulunuşunu bahane etmiş, Papa II.Urbanus'un önderliğinde Clermont'da gerçekleştirilen konsil ile doğuya Haçlı Seferi düzenlenmesi ve Kudüs'ün tekrar ele geçirilmesi kararı alınmıştır.Yine bu kararda Tanrı beldesini kurtarmak için Kudüs'e gidecek olanların daha önce Kilise tarafından verilmiş olan dünyevi cezaları da affedilecekti.

Kıbrıs, Haçlı seferleri esnasında hem geçiş noktasında konaklama hem de gıda ve teçhizat noktasında destek veren bir rol üstlenmişti.[17] 1095 yılında başlayan seferlerle Mart 1098'de Urfa bölgesi, Haziran 1098'de Antakya, Temmuz

[16] Işın Demirkent, *'Kıbrıs'* TDV İslam Ansiklopedisi,C.25,İstanbul-2002,s.372.
[17] Steven Runciman,çev:Fikret Işıltan,*Haçlı Seferleri Tarihi*,T.T.K. Ankara-1986.c.1.,s.117

1099'da Kudüs ve 1109'da da Trablusşam bölgesi haçlıların eline geçmiş ve bölgede dört haçlı devleti kurulmuştur.[18]

Haçlı seferleri dönemlerinde kurulan kırallık ve kontlukların kuruluş ve yıkılış tarihleri:

- Urfa Kontluğu (1098-1144)
- Antakya Prensliği (1098-1268)
- Kudüs Kırallığı (1099-1187 ve 1229-1244)
- Trablusşam Kontluğu (1109-1289)

Kıbrıs Haçlı seferleri esnasında ve sonrasında kurulan devletlerle iyi ilişkiler kurmaya çalışırken, Kudüs Haçlı Kırallığı 1110 yılında Beyrut'u zapt etmiş ve şehirde bulunan birçok yöneticinin ve Marunilerin Kıbrıs'a göçüne sebep olmuştu. Marunîlik VII. Yüzyılın sonlarında Aziz Maron tarafından kurulan Doğu Hıristiyanlarından bir gruptur. Doğu Kiliseleri içerisinde Süryani Yakubi kökenli bir topluluk olmalarına rağmen sonradan Katolikleşen ilk kiliselerden birisi Marunî Kilisesi'dir. Marunîler Kıbrıs'ta küçük bir dinî grup olarak varlığını sürdürmektedir. Bugün K.K.T.C.'de dört tane Marunî köyü bulunmaktadır ve bunların en büyüğü Koruçam Köyü'dür. Diğerleri ise Özhan (Asomatos), Karpaşa (Karpashia), ve Gürpınar (Agia Marina)'dır.[19]

Bizans İmparatoru I.Manuel Komnenos 1148 yılında Venediklilere ticari imtiyazlar vermişti. Bu sayede Kıbrıs'a Katolik Latinler de yerleşmişlerdir. 1156 yılında Klikya Ermeni Kırallığının saldırısı ile Kıbrıs'ta çok büyük katliam gerçekleşse de III.ncü Haçlı seferi esnasında 1191 yılında Kıbrıs'a gelen İngiltere Kıralı Richard Bizans hakimiyetine son vermiş, Adanın savunmasını Katolik Latinlere bırakmıştır.[20]

---

[18] P.M.Holt, çev:Tanju Akad, *Haçlı Devletleri ve Komşuları*,İstanbul-2007,s.19-20.
[19] Mustafa Şengil,*Dinler Tarihi Açısından K.K.T.Cumhuriyeti'ndeki Maruniler*,Selçuk Ü.,S.B.E.Yüksek Lisans Tezi,Konya -2010,s.59.
[20] Işın Demirkent, *'Kıbrıs'a.g.e.*,s.372.

Kıbrıs'ta bugün Maruni'lerin bulunduğu yerler.

1189 yılında gerçekleştirilen III. Haçlı Seferi.

Richard kısa bir süre sonra Kıbrıs'ı Templier Şövalyelerine[21] satarak ayrılmış, ancak Templierler Adada hakimiyet sağlayamayınca terk etmişler ve Guy de Lusignan tarafından Kıbrıs Kırallığı kurulmuştur.[22] Bu dönemde Roma Katolik Hıristiyanlığı anlayışı Adaya hakim olmuş, Lefkoşe'de Latin Başpiskoposluğu, Magusa'da ve Baf'ta Latin Piskoposlukları kurulmuştur. Rum Ortodoks

[21] **Templier Şövalyeleri:** Başlangıçta Katolik Kilisesi tarafından tanınan bir tarikattır. Tarikatın ömrü hemen hemen Haçlı seferleri ile beraberdir. Bankacılık benzeri faaliyetleri haçlı seferlerinin mali yönüne katkıda bulunmuştur. Templierler Avrupa'daki ahlaki yönden olumsuz yaşamları ve aleyhlerine kampanyalar sebebiyle 1312 de Fransa Kıralı tarafından ortadan kaldırılmış ve mal varlıklarına el konulmuştur.

[22] Işın Demirkent,*Haçlı Seferleri*,İstanbul-1997,s.258.

Kilisesi mensupları bu durumdan memnun olmamış, yaşam alanlarının daraltılması gibi ciddi sıkıntılarla da karşılaşmışlardır. Zaman zaman görülen isyanlar şiddetli bir şekilde bastırılmış, Osmanlıların 1571 yılında Adaya gelişleri ve Rum Ortodoks Kilisesini yeniden canlandırışına kadar Kıbrıs'ta Katolik ve Ortodoks kavgası devam etmiştir.[23]

Kıbrıs'ın 1228 yılında üs olarak kullanıldığı VI. Haçlı Seferi

Kıbrıs'ta Müslüman ve Anglikanlar

VII. asır ortasından itibaren Doğu Akdeniz kıyılarında da varlığını göstermeye başlayan Müslümanlar zaman zaman Kıbrıs'a akınlar düzenlemişlerdir. Fakat Adanın konumu, Müslümanların donanma zafiyetleri, Adanın savunma gücünün kuvvetli oluşu gibi birçok olumsuzluklar, yaklaşık 24 defa gerçekleşen Adayı ele geçirme faaliyetlerini boşa çıkarmıştı.

Ada 1489 yılından itibaren Venediklilerce yönetiliyordu. Osmanlı Devletinin Akdeniz'deki hakimiyetini sağlamlaştırabilmesi için Kıbrıs'ı alması gerekiyordu ve 1570 yılında Kıbrıs'a çıkartma yapılmış yaklaşık bir yıl süren savaşta 50 000 şehit verilmiş ve Kıbrıs tamamen Osmanlı idaresine geçmiştir.[24]

Kıbrıs Beylerbeyliği olarak İstanbul'a bağlanmıştır. Adanın güçlenmesi, imar faaliyetlerinin gerçekleşmesi için Anadolu'nun değişik vilayetlerinden Kıbrıs'a Müslüman Türkler yerleştirilmiş ve yaklaşık 300 yıl süreyle Kıbrıs Osmanlı idaresinde, Türk- İslam medeniyetinin izlerini taşıyan köklü imar faaliyet-

[23] H.Fikret Alasya,a.g.e.,s.15.
[24] H.Fikret Alasya,a.g.e.,s.34-57.

leri ve tüm halklara eşit yaklaşan siyaseti ile Rum Ortodoks, Maruni, Latin Katolik ve Müslümanların huzur içerisinde yaşadıkları bir yer olmuştur.

1878 yılında Osmanlı Devleti'nin Berlin Anlaşması çerçevesinde yönetimi İngiltere'ye devretmesi ile Adaya birçok İngiliz gelmiş ve buna bağlı olarak Anglikan Kiliselerinin de Adada yapılmasına başlanmış, İngilizler yaklaşık 90 yıllık bir süre yönetimde bulunmuşlardır.

Zürih ve Londra Antlaşmaları ile Ağustos 1960'da halkının çoğunluğu Rum ve Türklerden oluşan bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti kurulmuş fakat Rumların Adanın tamamında tek söz sahibi olma arzuları bu devletin 1963'ten itibaren dağılmasına sebep olmuştur. Bugün ada, kuzeyinde 1983 yılında kurulan, çoğunluğu Müslümanlardan oluşan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile güney kısmında, çoğunluğu Rum Ortodokslardan oluşan Güney Kıbrıs Rum Kesimi olmak üzere iki devlet tarafından yönetilmektedir.

Sonuç:

Kıbrıs Akdeniz'in doğusunda tarih boyunca kavşak konumunda oluşu sebebiyle birçok toplumun zaman zaman geçici bazen de kalıcı konakladığı yer durumundadır. Ada tarihini süreç içerisinde daima bir millete ait olmamış değişik halklar kısa süreli hâkimiyetler kurmuşlardır.

Bugün adada ağırlıklı olarak iki önemli etnik gurup ve inanç; Müslüman Türkler ve Ortodoks Hıristiyanlar yanında az sayıda Ermeni, Maruni, Yahudi, Katolik ve Anglikan'ın yaşadığı bir yerdir.

İngiliz hakimiyeti sonrası yaşanan olumsuz dönemlerden sonra bugün özellikle adanın kuzey kesiminde inancı sebebiyle sıkıntılı olan bir toplum olmayıp, barış ve huzurun hakim olduğu bir toplum konumundadır.

Dileğimiz bu huzur ortamının oluşumuna en büyük katkıyı sağlayan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin tüm dünya devletlerince tanınmasıdır.

Kaynakça:

Akşit,Oktay ;*Roma İmparatorluk Tarihi*,İ.Ün.Ed.Fak.Yay.İstanbul-1985.

Alasya,Halil Fikret; *Tarihte Kıbrıs*, Kıbrıs Türk Kültür Derneği yayınları, Ankara-1988.

Aydın,Mehmet;*'Bar Kohba'* Ansiklopedik Dinler Sözlüğü,Konya-2005.

Besalel,Yusuf ;*Yahudi Tarihi*,Üniversal Yayıncılık,İstanbul-2000.

Bihlmeyer K. -H.Tuchle;çev.:Antun Göral.*I ve IV.Yüzyıllarda Hıristiyanlık*,İstanbul-1972.

Demirkent,Işın ;*Haçlı Seferleri*,İstanbul-1997.

-----*'Kıbrıs'* TDV İslam Ansiklopedisi,C.25,İstanbul-2002.

Güney,Emrullah ;*Türkiye'nin Komşuları*,İstanbul-2002.

Gürsoy,CevatRüştü;'*Kıbrıs'*,TDV İslam Ansiklopedisi, Ankara-2002,C.25

Holt, P.M.; çev:Tanju Akad, *Haçlı Devletleri ve Komşuları*,İstanbul-2007.

İnan,Afet ;*Eski Mısır Tarihi ve Medeniyeti*,TTK yayınları,Ankara-1987.

de Lange, Nicholas;terc:Sevil Atauz, *Yahudi Dünyası*,İletişim yayınları, İstanbul-1987.

Mansel,Arif Müfit ;*Eski Doğu ve Ege Tarihinin Ana Hatları*, İst.Ün.Ed.Fak.yay. İstanbul-1945.

Runciman,Steven ;çev:Fikret Işıltan,*Haçlı Seferleri Tarihi*,T.T.K. Ankara-1986.c.1.,s.117

Şengil,Mustafa; *Dinler Tarihi Açısından K.K.T.Cumhuriyeti'ndeki Maruniler*,Selçuk Ü.S.B.E.Yüksek Lisans Tezi,Konya -2010.

Uçkan,Saadettin;*Tarih Atlası*,Tutku Yayıncılık,Ankara-2008.

Wigoder,Geoffrey ;*Dictionnaire Encyclopedique du Judaisme*, 'David',Edition Cerf,Paris-1996.

Yıldırım,Münir ;*Yunanistan ve Ortodoks Kilisesi*,Andaç Yay.Ankara-2005.

http://bibliquest.org/images/Cartes/Carte-Voyages_de_l-Apotre_Paul-MR.jpg